

FØKUS

FORUM FOR KVINNER OG
UTVIKLINGSSPØRSMÅL

ÅRSRAPPORT 2018

Innholdsfortegnelse

Innledning	s. 2
OM FOKUS	s. 3
Hvorfor er FOKUS viktig	s. 3
Styrets beretning	s. 4
Kvinneres rett til å bestemme over egen kropp	s. 7
- Reduksjon av omfanget av vold mot kvinner	s. 7
- Seksuell og reprodutiv helse og rettigheter	s. 8
Kvinneres økonomiske deltakelse og rettigheter	s. 10
Kvinner i konflikt og kriser	s. 12
Andre saker	s. 13
FOKUS som en faglig sterk og bærekraftig organisasjon	s. 15
Oversikt medlemsorganisasjoner	s. 19
Oversikt styre og sekretariat i 2018	s. 20
Takk til givere	s. 21

Innledning

De tematiske prioriteringene i FOKUS strategi for FOKUS 2017-2021 ligger til grunn for denne rapporten:

- Reduksjon i omfanget av vold mot kvinner
- Kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter
- Kvinners økonomiske rettigheter
- Kvinners rettigheter i konflikt og kriser
- FOKUS' som faglig sterk og bærekraftig organisasjon.

2018 var det siste året i rammeavtalen for støtte til sivilt samfunn med Norad for 2015-2018. Året ble preget av både oppsummering og rapportering av daværende avtale, og søknad om ny 4-årig rammeavtale. Kravet om 10 % egenandel er en utfordring, særlig når dette ble utvidet til også å gjelde programmer som tidligere hadde unntak (kjønnslemlestelse og kvinner, fred og sikkerhet).

Å skaffe inntekter var en hovedoppgave i 2018. Selv om det ble søkt om en Norad-avtale på omtrent samme nivå som forrige gang, måtte FOKUS ta kontakt med Norad ved årets utgang og varsle at egenandelen ikke var sikret og at avtalen måtte nedjusteres.

Etter en omfattende prosess, har tre av medlemsorganisasjonene prosjekter som inngår i søknaden om ny rammeavtale. Det er en nedgang på fem fra forrige gang. Parallelt med at færre medlemsorganisasjoner har utviklingsprogrammer gjennom FOKUS, er det behov for å utvikle nye måter å engasjere medlemsorganisasjonene på. Styret oppnevnte i 2017 et organisasjonsutvalg, for å se på hvordan medlemsorganisasjonene kan involveres mer i FOKUS sitt arbeid. Utvalget leverte sin rapport til styret i oktober 2018.

Andre tiltak direkte rettet mot medlemsorganisasjonene i 2018:

- Utlysning av stipender til FNs kvinnekommisjonsmøte, og tilrettelegging for deltakerne, samt inkludering og informasjon til alle medlemsorganisasjoner som ønsket dette før og under møtene i FNs Kvinnekommisjon
- 16-dagerskampanjen mot vold mot kvinner og gjennomføring av samarbeidsarrangementer Planlagt og gjennomført 16-dagers kampanje mot vold mot kvinner
- Utlysning av stipender til informasjonsaktiviteter under 16-dagerskampanjen mot vold mot kvinner
- Møter, debatter, foredrag.

Målgruppen for FOKUS' virksomhet er kvinner og jenter som ikke får realisert sine rettigheter og muligheter på grunn av diskriminering, fattigdom og undertrykkelse. Resultatene som oppgis i rapporten er for perioden 2015-2018, med mindre annet er oppgitt, og er hentet fra resultatrapporten fra FOKUS til Norad. Noen av resultatene er:

- Over 10.000 kvinner i Kilimanjaro regionen i Tanzania har fått gratis juridisk bistand
- 1800 ungdommer i Colombia har fått økt kunnskap om menneskehandel og prostitusjon
- Over 15.000 kvinner har fått økt kunnskap om helse i Etiopia
- Reduksjon i vold mot kvinner i fire landsbyer i Kigoma og Mwanza regionene Tanzania fra 36,5 % i 2014 til 23,2 %.
- 13.000 kvinner har fått rettighetsopplæring i Uganda.
- 2.885 kvinner har fått opplæring i å dele helseinformasjon i Etiopia, og har nådd ca.14 000 kvinner.

FOKUS

FOKUS er et kompetanse- og ressurscenter som gjennom utviklingssamarbeid og pådriverarbeid søker å styrke det internasjonale engasjementet og innsatsen for kvinners menneskerettigheter og samfunnsdeltakelse.

FOKUS visjon er et samfunn basert på likestilling og likeverd, der kvinners menneskerettigheter respekteres og beskyttes, og alle kan delta på lik linje uavhengig av kjønn.

Målgruppe er kvinner og jenter som ikke får realisert sine rettigheter og muligheter på grunn av diskriminering, undertrykking og fattigdom.

Paraplyorganisasjonen ble stiftet i 1995, og består i dag av en rekke ulike kvinneorganisasjoner i Norge. Se vedlegg 1.

FOKUS fikk i 2018 økonomisk støtte fra Norad, Barne- og likestillingsdepartementet, Utenriksdepartementet og Kavlifondet.

FOKUS har et styre og sekretariat i Norge, og landkontor i Colombia. Se vedlegg 2.

Organisasjonen er nasjonalkomit  for FNs kvinneorganisasjon UN Women.

Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit er beskytter for FOKUS.

Hvorfor er FOKUS viktig?

Bærekraftsmålene identifiserer likestilling mellom kvinner og menn som et mål i seg selv, men også som en forutsetning for å realisere agendaen. FOKUS er den eneste organisasjonen i Norge som utelukkende arbeider internasjonalt for kvinners rettigheter og likestilling i samarbeid med kvinneorganisasjoner. Gjennom gjensidig læring mellom og på tvers av partnerorganisasjoner ønsker FOKUS å bidra til en sterkere og mer effektiv bevegelse for kvinners rettigheter og likestilling. Det trengs i en situasjon der grunnleggende rettigheter for kvinner, spesielt seksuelle og reproduktive rettigheter og handlingsrommet for sivil samfunn, er under press.

Styrets beretning for 2018

Virksomhetens art og hvor den drives

FOKUS formål:

FOKUS skal være et medlemsbasert kompetanse- og ressurscenter. Gjennom pådriverarbeid og utviklingssamarbeid skal organisasjonen styrke det internasjonale engasjementet og innsatsen for kvinners menneskerettigheter og samfunnsdeltakelse.

FOKUS er lokalisert i Oslo kommune.

Redegjørelse om fortsatt drift

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningen er til stede for 2019. FOKUS pensjonsavtale avdekket i 2018 en forpliktelse på AFP som ikke dekkes av pensjonsordningen gjennom forsikringsselskapet. Det er derfor avsatt kr. 1.080.000 av egenkapitalen som avsetning til denne eventuelle forpliktelsen. Dette gjør at FOKUS må bygge opp egenkapitalen igjen de neste årene.

Det kom nye egenandelskrav fra Norad som gjorde det vanskelig å forutse utviklingen videre, men FOKUS har nå fått fritak for egenandel på 9 millioner. En av donorene valgte å ikke gå videre med støtte til FOKUS fra 2019. Dette gjorde situasjonen veldig vanskelig når det gjaldt kravet til egenandel og medførte blant annet at arbeid med nedbemanning av sekretariatet måtte påbegynnes.

Underskuddet på prosjektaktiviteten i 2018 er på kr. 167 257,57. Av dette brukte FOKUS kr. 119 654,57 av egenkapitalen og i tillegg hadde FOKUS udisponerte TV-aksjonsmidler uten restriksjoner pr 31.12.17 på kr 47 603 som dekket det resterende underskuddet på prosjektene. Dette ble godkjent av NRK Innsamlingsråd.

Det er i 2018 totalt disponert kr 88 523,97 av den frie egenkapitalen, som ved utgangen av 2018 er på kr. 1 266 810,34.

FOKUS har rammeavtale med Norad på program og informasjon. FOKUS inngikk i 2015 en fire-årig rammeavtale med Norad som sikret drift ut 2018. FOKUS har hatt en egen avtale på midler til Program1325 Kvinner Fred og Sikkerhet, som varte ut 2016 og årlig ble fornyet for 2017 og 2018. Denne bevilgningen er fra 2019 lagt inn i rammeavtalen med Norad. I tillegg har FOKUS hatt midler fra Kavli Fondet og Norges Juristforbund til program i Uganda og Guatemala.

FOKUS inngikk i mai 2019 ny rammeavtale med Norad som sikrer drift i 4 år fremover, men med redusert bemanning.

Redegjørelse om likestilling og arbeidsmiljø

FOKUS diskriminerer ikke på bakgrunn av kjønn, sosial status, alder, seksuell orientering, funksjonsevne, ekteskapeleg status, politisk, etnisk og/eller religiøs tilhørighet.

I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører FOKUS oversikt over sykefravær. I 2018 har sykefraværet vært 47 (2,05%) dager totalt for 11 stillinger. Det har vært 5 korttid og en langtidssykemeldt.

Det ble november 2018 gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse. Resultatet av denne ble lagt frem januar 2019. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for oppfølgingen av undersøkelsen og nedsatt et eget arbeidsmiljøutvalg i sekretariatet, bestående av daglig leder, verneombud og tillitsvalgt. Styret har fulgt nøye opp anbefalingene i undersøkelsen og oppfølgingen av denne.

For øvrig har FOKUS ikke hatt ulykker eller skader.

Forhold som kan påvirke det ytre miljø

Styret kjenner ikke til forhold ved virksomheten, som har betydelig forurensende effekt på det ytre miljø. Det er derfor heller ikke iverksatt spesielle tiltak for å forhindre eller redusere negative miljøvirkninger.

Antikorrupsjonsarbeid

FOKUS har utarbeidet en håndbok i antikorrupsjonsarbeid. Håndboken er distribuert til alle som mottar støtte gjennom FOKUS. Den er oversatt til swahili, spansk og engelsk. I tillegg vedtok styret i 2018 en revidering av de etiske retningslinjene som alle ansatte har signert. Denne er oversatt til engelsk og vil også bli distribuert til partnere i forbindelse med kontraktsinngåelse. I tillegg må alle som skal på reise for FOKUS sine midler eller konsulenter som inngår kontrakt med FOKUS underskrive på de etiske retningslinjene (Code of Conduct).

Varslingsaker

FOKUS hadde i 2018 en stor varslings sak i ett av FOKUS direktedrevne program i Uganda. Saken ble meldt til Norads varslingsenhet, som har opprettet sak. Denne saken er fulgt tett opp, men er fortsatt ikke avsluttet.

Redegjørelse om årsregnskapet

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte resultatregnskap og balanse med tilhørende noter en rettvise oversikt over utviklingen og resultatet av virksomheten, samt stillingen ved årsskiftet. Det har ikke inntruffet ekstraordinære forhold som har påvirket årets resultat. Det har heller ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning for bedømmelsen av FOKUS årsregnskap.

Redegjørelse om den fremtidige utviklingen

FOKUS har rammeavtale med Norad som sikrer drift til og med 2022. I tillegg har FOKUS rammeavtale på informasjon som er forlenget t.o.m. 2020. Alle prosjekter er nå lagt inn som program i virksomheten og sekretariatet har direktedrevne program i tillegg til de som går via medlemsorganisasjonene. Til de direktedrevne programmene må FOKUS selv bidra med 10 % egenandel som det jobbes med å skaffe midler til. Arbeidet med dette er en av hovedprioriteringene i FOKUS. Til medlemsdrevne program har organisasjonene selv ansvar for egenandelen på 10 %.

Forskning og utvikling

FOKUS vedtok i 2016 en ny strategi for FOKUS som legger føringer for arbeidet i strategiperioden.

Resultatdisponering

Årets underskudd på kr 136 126,94 dekkes av egenkapitalen.

Oslo, den 23. august 2019

Sylvi Graham (sign.)
Styreleder

Tone Brekke (sign.)

Karin Hovde (sign.)

Sheida Sangtarash (sign.)

Grete Herlofson (sign.)

Hilde Bjørnstad (sign.)

Gro Lindstad (sign.)
daglig leder

KVINNERS RETT TIL Å BESTEMME OVER EGEN KROPP

Mål for strategiperioden:

- Reduksjon i omfanget av vold mot kvinner
- Kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter er styrket

Reduksjon i omfanget av vold mot kvinner

Vold mot kvinner og jenter er et alvorlig brudd på menneskerettighetene og et hinder for utvikling. På verdensbasis opplever én av tre kvinner fysisk og/eller seksuell vold i løpet av livet. Vold kan føre til alvorlige fysiske, psykiske og sosiale problemer for de som utsettes. Vold mot kvinner og jenter er så omfattende at Verdens helseorganisasjon omtaler problemet som en «epidemi».

Mål for 2018:

a) Trygghet for voldsutsatte kvinner

- Styrket rettssikkerheten og mottaksapparatet for kvinner utsatt for kjønnsbasert vold i Guatemala og Tanzania i samarbeid med MTM (Mujeres Transformando el Mundo), AGIMS (Asociación Grupo Integral de Mujeres Sanjuaneras), FUNGUA (Fundación Guatemala), IEPADES (Instituto de Enseñanza para el Desarrollo Sostenible) og GGM (Grupo Guatemalteco de Mujeres) og KWIECO.
- Tilgang til krisesenter for voldsutsatte jenter og kvinner i Somali-regionen i Etiopia i samarbeid med Sagal Hjelp til selvhjelp og Sagal Etiopia.
- Styrket internasjonalt nettverk av kvinner som har kommet seg ut av menneskehandel i samarbeid med Kvinnefronten og CATW.
- 2018 var siste året med støtte til AGIMS (Asociación Grupo Integral de Mujeres Sanjuaneras), FUNGUA (Fundación Guatemala), IEPADES (Instituto de Enseñanza para el Desarrollo Sostenible) og GGM (Grupo Guatemalteco de Mujeres)

Dette oppnådde vi:

- I perioden 2015-2018 fikk 10 256 klienter gratis bistand hos KWIECO til utforming og attestasjon av juridiske dokumenter, juridisk rådgivning og representasjon i rettsaker. 2018 var siste året med støtte fra FOKUS.
- Med hjelp fra MTM ble 92 saker tatt til retten i Guatemala. Det ble avlagt totalt 33 domsavsigelser, hvorav 29 av disse gikk i kvinnes favør. Fra og med 2018 overtok FOKUS ansvaret av forvaltningen av programmet etter at JURK avsluttet samarbeidet.
- 215 kvinner og 10 barn fikk tilgang til et trygt sted å være på krisesenteret drevet av Sagal i Ogadèn-regionen i Etiopia. Kvinnene fikk psykososial oppfølging, medisinsk hjelp og ulike former for opplæring. Flere ble også koblet opp mot myndighetenes program for mikrokreditt. 2018 var siste året med støtte fra FOKUS.
- Antall deltakere i nettverket for overleverere av menneskehandel er økt fra 12-97 i perioden 2015-2017. 2018 var siste året med støtte fra FOKUS.

b) Bevisstgjøring om vold mot kvinner

- Økt kunnskap i lokalsamfunn i Tanzania (menn, kvinner, ungdom) om kjønnsbasert vold mot kvinner og dets konsekvenser i samarbeid med Women's Promotion Center og Kivulini om programmet SASA!
- Styrket afrikansk nettverk mot prostitusjon og menneskehandel til seksuell utnyttelse i samarbeid med Kvinnefronten.
- Mobilisering mot prostitusjon og menneskehandel til seksuell utnyttelse blant ungdom i Colombia i samarbeid med Kvinnefronten.

Dette oppnådde vi:

- SASA!-programmet omfatter 65 000 mennesker i Mwanza- og Kigoma-regionen, og ble evaluert i 2018. Studien fant en markant nedgang i antall kvinner som har opplevd fysisk eller seksuell partnervold det siste året fra 36,5% i 2014 til 23,2% i 2018. Kunnskap om vold mot kvinner har økt blant både menn og kvinner og aksepteres i mindre grad enn før. Blant annet sier 76,5 % av kvinnene og 92,2 % av mennene i SASA!-landsbyene at en gift kvinne har rett til å nekte å ha sex med sin mann om hun ikke ønsker det. Før SASA! programmet begynte var det kun 42,9 % av kvinnene og 62,9 % av mennene i de samme landsbyene som mente det samme. Landsbybeboerne oppgir at kvinner og menn nå samarbeider bedre og at de verdsetter døtrene sine mer enn før og i større grad ser verdien av at jenter får utdanning og utsetter ekteskap og graviditet.
- Det afrikanske nettverket mot prostitusjon og menneskehandel er styrket og 11 organisasjoner basert i Afrika er nå en del av CATW-Africa. CATW-Africa gjennomførte tre felles kampanjer i 2018.
- I Colombia fikk nærmere 1800 ungdommer (50/50 gutter og jenter) økt sin kunnskap om menneskehandel og prostitusjon. En spørreundersøkelse utført etter opplæringen viste at 80% av deltakerne hadde endret sine holdninger til menneskehandel og prostitusjon. 2018 var siste året med støtte til CATW.

Kvinnens seksuelle og reproduktive helse og rettigheter er styrket

Millioner av kvinner og jenter lever i land hvor abort er helt eller delvis forbudt, og hvor prevensjonsmidler er utilgjengelig. Tradisjon, normer og religion står ofte i veien for kvinnens og jenters mulighet til å bestemme over egen kropp.

For å fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter må de underliggende årsakene til at kvinner og jenter blir diskriminerte utfordres og vi må arbeide for endring av lovverk, politikk, økonomiske maktstrukturer og sosiale normer.

Mål for 2018:

a) Økt tilgang til kvinnens seksuelle og reproduktive helse og rettigheter

- Sikret tilgang til trygg og lovlig abort, prevensjon og veiledning om uønskede svangerskap for colombianske kvinner i samarbeid med Oriëntame og La Mesa.

- Styrket kunnskap i befolkningen og blant helsepersonell i Colombia om gjeldende abortlovning og påvirkningsarbeid for å ivareta SRHR i lovgivning i samarbeid med Oriëntame og La Mesa.
- Mobilisering i Guatemala for et bedret mottaksapparat for jenter og kvinner som har blitt utsatt for seksualisert vold i samarbeid med MTM.
- Mobilisering i Guatemala mot den eksisterende abortlovgivningen i samarbeid med Grupo Multidisciplinario og MTM.
- Sikret at flere jenter og kvinner i Tanzania har tilgang til reproduktive helsetjenester, i samarbeid med Kvinnefronten og Women's Promotion Centre (WPC) og SIAC, DIAC, og i Kenya i samarbeid med Kvinnefronten, PAWA og MICONTRAP.
- Forbedret seksuell og reproduktiv helse, og økt kunnskap om seksuelle og reproduktive rettigheter blant etiopiske kvinner i samarbeid med Norske Kvinners Sanitetsforening og WHAE
- Økt norsk bistand og politisk støtte til kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter, gjennom strategisk og systematisk pådriverarbeid, i samarbeid med nasjonale og internasjonale nettverk.

Dette oppnådde vi:

- Siden 2015 er det etablert fem «satellittsentre» som tilbyr medisinsk abort til kvinner i fattige områder i Bogotá, Barranquilla, Cúcuta and Medellín i Colombia. Ved utgangen av 2018 har over 6 000 kvinner og jenter fått tilgang på trygg abort, og over 5 000 representanter fra Colombias helsevesen og rettsvesen har fått opplæring i juridiske og medisinske spørsmål knyttet til abort.
- I Guatemala, hvor abort er ulovlig med unntak av å redde mors liv, har 29 kvinner og jenter utsatt for seksuell vold fått advokathjelp i perioden 2015-2018, og seks personer har fått medisinsk hjelp til å lovlig avbryte svangerskapet. Det er også jobbet videre med et lovforslag om å legalisere abort for jenter under 14, foreløpig uten å lykkes.
- I Tanzania har mer enn 23 000 jenter og gutter, kvinner og menn økt kunnskapen sin om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i perioden 2015-2018. Tilsammen har nesten 10 000 fått tilgang til moderne prevensjon og kjennskap til trygge måter å avslutte en uønsket graviditet. Drøyt 80 000 har fått svar på SRHR spørsmål gjennom en automatisk telefontjeneste eller via sms. Sammen med andre likesinnete organisasjoner har det vært jobbet for at regjeringen skal inkorporere forpliktelsene i Maputo-protokollen inn i tanzaniansk lovgivning med sikte på reduksjon av antall farlige aborter. Nåværende president er imidlertid mer konservativ enn forgjengeren, og politikken på området har snarere gått i motsatt retning enn ønsket de siste fire årene.
- Arbeidet mot kjønnslemlestelse i Tanzania og Kenya har ført til nedgang i utbredelsen av den skadelige praksisen gjennom mobilisering av gutter og jenter, mødre og fedre, lærere, religiøse ledere og lokalt helsepersonell. 11 landsbyer har erklært at de ikke lenger praktiserer FGM, og prosjektene har gitt jentene økt kunnskap om sine seksuelle og reproduktive rettigheter.
- I Etiopia har Sanitetskvinnenes partner Women's Health Association of Ethiopia nå etablert 16 lokallag og har 2 076 registrerte medlemmer. 2 885 lokale kvinner har blitt trent for å øke kunnskapen om kvinners helse i sitt lokalmiljø. Disse kvinnene har igjen nådd rundt 14 000 kvinner. En ekstern evaluering viser at dette arbeidet har ført til økt bruk av prevensjon, og bedret barnehelse.

b) Trygge og lovlige aborter

- Økt innsats fra norske myndigheter for avkriminalisering av abort internasjonalt gjennom politisk pådriverarbeid i Norge
- Flere land liberaliserer sin abortlovgivning gjennom pådriverarbeid i Norge og i partnerland
- Økt oppmerksomhet om konsekvensene av ulovlige aborter gjennom kommunikasjons- og media arbeid, basert på erfaringer fra program og internasjonale SRHR-allianser.

Dette oppnådde vi:

- En ny humanitær strategi ble lansert i august 2018, der Norge forplikter seg til å øke støtten til arbeidet med SRHR i krisesituasjoner, samt at arbeidet for å bekjempe seksuell og kjønnsbasert vold skal styrkes ytterligere. FOKUS, SRHR nettverket og andre organisasjoner har vært pådrivere for dette.
- Bevilgningene til SRHR formål ble økt over bistandsbudsjettet, noe både FOKUS, SRHR-nettverket og flere av FOKUS' medlemsorganisasjoner har jobbet for.
- En stor del av FOKUS eksterne kommunikasjons- og påvirkningsarbeid i 2018, omhandlet SRHR. Høsten 2018 ble det gjennomført en egen Facebook-kampanje om trygge og lovlige aborter med en rekkevidde på 18.000, se annet sted i årsrapporten.
- Flere FN-organer omtaler manglende tilgang til abort og behandling. FOKUS var del av en felles NGO-uttalelse som ble framført muntlig i FNs Menneskerettighetsråd i Genève. Det ble blant annet tatt til orde for at rådet i sterkere grad *må* adressere menneskerettighetsbruddet som manglende tilgang til aborttjenester og behandling av komplikasjoner etter farlige aborter, medfører for kvinner og kvinners helse. Det er grunn til forsiktig optimisme på dette området da flere FN-organer har vært tydeligere i språkbruken i sine uttalelser det siste året.

KVINNERS ØKONOMISKE RETTIGHETER OG DELTAKELSE

Mål for strategiperioden: Kvinners økonomiske rettigheter og deltakelse beskyttes i lovverk, arbeidsliv og i næringsetableringer.

Kvinner er overrepresentert blant de fattigste i verden, i de mest usikre og lavtlønte jobbene, de har svakere tilgang til landressurser, eiendom og finansielle ressurser enn menn. Å styrke kvinners økonomiske rettigheter og muligheter er nødvendig for å oppnå likestilling og bærekraftig utvikling, og for å avskaffe fattigdom.

FOKUS jobber for at kvinner skal få styrket sine økonomiske rettigheter og muligheter.

Mål for 2018:

a) Kompetanseheving for kvinner i landbruket

- Flere kvinner har fått opplæring i produktutvikling, markedsanalyser og markedsføring og forbedrede landbruksteknikker i samarbeid med Norges Kvinne- og Familieforbund, The Eastern African Sub-regional Support Initiative for the Advancement of Women (EASSI), the National Association of Women Organisations in Uganda (NAWOU) og FIDA (The Uganda Association of Women Lawyers).

- Flere ugandiske kvinner har produsert og solgt varer av høy kvalitet.
- Flere av medlemmene i Women's Health Organization of Ethiopia driver bedrifter og tjener egne penger.
- FOKUS' erfaringer fra arbeid med kvinner på landsbygda er brakt inn i FNs kvinnekommisjon i møter, debatter og innspill til forhandlingene.

Dette oppnådde vi:

- En markant økning av målgruppens inntektsnivå fra en median månedsinntekt på UGX 72 724 i 2015 til UGX 150 000 eller mer.
- Økning av kvinner i Luwero District som har etablert og registrert egen bedrift (fra 22% til 60%)
- 13 000 har fått juridisk rettighetsopplæring og 234 landrettighetssaker har blitt løst til fordel for kvinnelige småbønder.
- Gjennom opplæringen og profesjonaliseringen har flere av kvinnegruppene kvalifisert seg til støtte fra lokale myndigheters kreditt- og lånefond.
- Tilgang til nye markeder sikret for en rekke varer og nasjonal sertifisering for eksport oppnådd for ett kvalitetsprodukt.
- I Etiopia har WHAE etablert 11 bedrifter sammen med sine lokale medlemmer, Noen av bedriftene har allerede begynt å bli lønnsomme. Bedriftene i Addis Abeba og Harar har vært en særlig suksess og har nå over 50 ansatte.
- Det ble tildelt 12 reisestipend til partnere fra sør til Kvinnekommisjonsmøtet i New York. Utvalget ble gjort på bakgrunn av tema for møtet – kvinner på landsbygda. FOKUS' partnere var representert i flere av de nasjonale delegasjonene. For mer informasjon om Kvinnekommisjonen, se et annet sted i rapporten.

Økt kunnskap om rettigheter

- Flere ugandiske kvinner med funksjonshemninger har fått styrket sine økonomiske rettigheter i samarbeid med Norges Kvinne- og familieforbund og Mama FM.
- Flere kvinner i områder med utenlandsinvesteringer har fått kunnskap om rettigheter og rammeverk for å beskytte og respektere kvinners menneskerettigheter i samarbeid med EASSI.
- Flere norske selskaper er blitt bevisst kjønns spesifikk risiko knyttet til utenlandsinvesteringer.
- Økt oppmerksomhet om kvinners menneskerettigheter fra sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider med næringslivets investeringer som følge av FOKUS' initiativer.
- Utviklet metoder for å sikre kvinners interesser ved investeringer i land med svak beskyttelse av menneskerettigheter i samarbeid med næringslivsaktører.
- Sterkere politiske føringer fra norske og internasjonale myndigheter om bruk av FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter med integrert kjønnsperspektiv gjennom pådriverarbeid inn mot regjering, Stortinget og internasjonale organer og i relevante partnerland.

Dette oppnådde vi:

- Radiostasjonen Mama FM har de siste årene blitt en pioner i arbeidet med å inkludere kvinner med funksjonsnedsettelse i media. Stasjonen sender hver uke to timer med talk shows hvor kvinner med funksjonsnedsettelse tar opp tema knyttet til deres politiske og økonomiske rettigheter, i tillegg til at kvinnene deltar i såkalte «mainstream» talk shows. Mama FMs arbeid har også inspirert andre medier og det er nå etablert et eget «Media Caucus on Disability», hvor to stykker fra staben i Mama FM inngår i styret. Det første symposiet om media og funksjonsnedsettelse ble avholdt i 2018 og Mama FM fikk bred, offentlig anerkjennelse for sitt arbeid med tematikken. 2018 var siste året med støtte fra FOKUS.
- FNs arbeidsgruppe for næringsliv og menneskerettigheter iverksatte en prosess med å utvikle en veileder for hvordan integrere hensyn til kjønn i arbeidet med å følge opp prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, noe FOKUS har etterlyst i flere år.
- OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger på menneskerettighetsområdet inneholder flere referanser til kjønn og kvinners menneskerettigheter. FOKUS leverte flere innspill i prosessen. Veilederen er også oversatt til norsk.
- Økt kunnskap blant partnere (EASSI, FIDA Uganda) og andre sivilsamfunnsorganisasjoner om rammeverk for næringsliv og menneskerettigheter, og bruk av klagemekanismer gjennom workshops og møter i Uganda, Tanzania og under FNs kvinnekommisjonsmøte.

KVINNER I KONFLIKT OG KRISER

Mål for strategiperioden: Det tas større hensyn til kvinners interesser og deltakelse i alle faser av konflikt og kriser.

Kvinner og menn rammes ulikt av konflikt og kriser. Kvinner rammes i større grad enn menn som omsorgsytere for barn, eldre og syke, og som matprodusenter og forvaltere av naturressurser. Vold og annen diskriminering mot kvinner øker og forsterkes i konflikt og fluktsituasjoner.

Overgangen etter konflikt er kritisk for å skape varig og rettferdig fred. Urett begått mot kvinner skal omfattes, enten det gjelder kjønnsbasert vold og overgrep eller brudd på økonomiske rettigheter

Mål for 2018:

a) Økt innflytelse for kvinner i fredsbyggingsprosesser lokalt, nasjonalt, regional og internasjonalt

- Programsamarbeid med kvinneorganisasjoner i Colombia og Sri Lanka om kvinners deltakelse i freds- og forsoningsprosesser er videreført.
- Den norske handlingsplanen for FNs sikkerhetsresolusjoner om kvinner, fred og sikkerhet er fulgt opp.
- Det er fortsatt norsk utenrikspolitisk engasjement i fredsprosessen i Colombia.
- Norske myndigheter og humanitære aktører har fremmet kvinners deltakelse og involvering i humanitære situasjoner.

Dette oppnådde vi:

- Lokale kvinneorganisasjoner og enkeltkvinner deltok aktivt i de nye fredsinstitusjonene og beslutningsorganene, lokalt og nasjonalt i Colombia. Det ble presentert forslag og krav for å sikre at forpliktelsene knyttet til kvinners rettigheter og deltakelse som ligger i fredsavtalen følges opp. Beskyttelse av kvinnelige menneskerettighetsforkjempere og

aktivister har fått større plass i programmet, både gjennom politiske innspill og praktiske tiltak hos flere av partnerorganisasjonene.

- I Sri Lanka ble den politiske situasjonen i landet forverret ut over året, og tiltak for overgangsrettferdighet er satt på vent. Men mange individuelle kvinner fikk hjelp til å kreve sine rettigheter ved hjelp av FOKUS sine partnere. Rundt 800 kvinner ble tildelt eiendom, kompensasjon, helsetjenester eller fikk tilbake sine fødselsattester eller eiendomsskjøter i 2018.
- 3 200 kvinner fikk informasjon og opplæring til å kreve rettferdighet etter krigen, og 110 kvinner som var direkte involvert med FOKUS sine partnerorganisasjoner søkte om å få innsyn i statlige dokumenter for å finne ut hva som har skjedd med deres savnede familiemedlemmer under krigen.
- Norske myndigheter utarbeidet i 2018 et utkast til ny norsk handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet. FOKUS har her hatt en sentral rolle som koordinator for Forum Norge 1325 – et nettverk av norske sivilsamfunnsorganisasjoner som jobber for kvinner, fred og sikkerhet, og som skal være en pådriver overfor norske myndigheter for en offensiv og forpliktende gjennomføring av sikkerhetsrådsresolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet.
- Norge lanserte i 2018 en ny humanitær strategi hvor det er et uttalt mål fra myndighetenes side at strategien skal ses i nær sammenheng med den neste handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet og at det skal arbeides aktivt for å sikre at kjønnsperspektivet blir integrert i all norsk humanitær innsats.

ANDRE SAKER

Mål for 2018:

a) Styrket kvinners deltakelse og likestilling i media

- Kvinnelige journalister fra lav- og mellominntektsland i Afrika, Asia og Latin-Amerika har fått opplæring og kompetansebygging i samarbeid med IAWRT (International Association of Women in Radio and Television) Norge.
- Det er arbeidet for at kvinner med nedsatt funksjonsevne er inkludert i medier i Uganda i samarbeid med Norges kvinne- og familieforbund.
- FOKUS innspill til «*review theme*» om kvinners rolle i media er brukt under FNs kvinnekommisjonsmøte.

Dette oppnådde vi:

- Over 2 000 kvinnelige journalister fra Sør har gjennom samarbeidet med IAWRT Norge fått styrket sin kompetanse siden 2015. I tillegg har det med IAWRT blitt produsert totalt tre dokumentarer om kvinner i media. Dokumentaren Velvet Revolution vant pris under Kashmir World Film Festival i 2017. 2018 var siste året med støtte fra FOKUS.
- Kvinner med ulike funksjonsnedsettelse, har deltatt i 390 2-timers programmer om politiske og økonomiske rettigheter og deltakelse over en fireårsperiode ved Mama FM-radiostasjon i Kampala/Uganda. 2018 var siste året med støtte fra FOKUS.

b) Pådriverarbeid for kvinnerett til utviklingspolitikk

Kvinneorganisasjoner i sør har i utgangspunktet liten tilgang på finansiering, og er mange steder under økende politisk press. FOKUS er en av få som støtter og samarbeider med sivilsamfunnsorganisasjoner i sør formålrettet å realisere kvinners rettigheter. Krav til forvaltningskompetanse og egenandel for å få støtte fra Norad gjør det vanskelig å videreføre aktivitetsnivået, og det er kvinneorganisasjonene FOKUS jobber sammen med som først og fremst rammes. I 2018 ble derfor en stor del av det politiske pådriverarbeidet brukt til å belyse konsekvenser av egenandelskravet for FOKUS' partnerne og for FOKUS' medlemsorganisasjoner.

- Den norske handlingsplanen for kvinners rettigheter i utviklings- og utenrikspolitikken og den norske handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet er fulgt opp.
- Kjønnsperspektiv er integrert i næringsutvikling, klima- og skogsatsingen og i satsingen på fornybare energi i norsk utviklingspolitikk.
- Bevilgningene til kvinne- og likestillingsformål er økt på bistandsbudsjettet.
- Norge har tatt en aktiv pådriverrolle internasjonalt for kvinners og jenters menneskerettigheter og seksuelle og reproduktive rettigheter.
- Fjerne 10 % egenandel for kvinnerettede prosjekter i FOKUS.

Dette oppnådde vi:

- FOKUS gjennomgikk handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken 2016-2020. Resultatene ble presentert i kronikken «Halvgodt ved halvgått» i Bistandsaktuelt. Regjeringen fikk godkjent for satsingen på jenters rett til utdanning, og utviklingsministeren fikk skryt for å ha kommet på offensiven når det gjelder SRHR. Kritikken mot gjennomføringen retter seg primært mot manglende oppfølging av konkrete tiltak innenfor bredden av de 5 prioriterte områdene.
- I utkast til ny handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet er det utviklet et resultatrammeverk og indikatorsett som alle involverte departement skal rapportere på årlig. FOKUS har vært aktiv i pådriverarbeidet inn mot den nye handlingsplanen, både i og utenfor Forum 1325.
- Bevilgningene til kvinner og likestilling helhetlig over bistandsbudsjettet har hatt en marginal økning. Tiltak til SRHR er blitt styrket.
- Colombia er fortsatt et prioritert land for norsk utviklingspolitikk, og regjeringen har en høy profil på kvinner, fred og sikkerhet.
- Det ble gjennom hele året jobbet systematisk med egenandelstematikk og utfordringene 10 prosent egenandel har for FOKUS, både for medlemsorganisasjonene og deres mulighet til å ha egne prosjekter og for FOKUS mulighet til å drive de FOKUS-eide programmene. Det ble drevet pådriverarbeid inn mot stortingsrepresentanter i utenrikskomiteen, finanskomiteen og andre støttespillere i partigruppene. Det var stor vilje til å finne løsninger, men ved utgangen av året var det fremdeles en uavklart situasjon. Første del av en løsning kom først i slutten av februar 2019.

FOKUS SOM FAGLIG STERK OG BÆREKRAFTIG ORGANISASJON

Mål for strategiperioden: FOKUS er en bærekraftig medlemsorganisasjon med et sterkt engasjement blant sine medlemmer, og robust økonomi. FOKUS er kjent som en faglig troverdig, innovativ og gjennomføringsdyktig organisasjon

Økt FOKUS-involvering av og aktivitet i medlemsorganisasjonene

Krav til forvaltningsprofesjonalitet og egenandel har bidratt til at færre medlemsorganisasjoner har utviklingssamarbeid med partnere gjennom FOKUS. Det er derfor viktig å identifisere flere måter å engasjere og involvere medlemsorganisasjonene i FOKUS' aktiviteter.

Mål for 2018:

- God medlemsinvolvering i arbeidet med søknad om rammeavtale med Norad.
- Bevilgning av stipender og tilskudd til reiser og aktiviteter hos medlemsorganisasjonene.
- Tilbud om kurs og kompetansehevingstiltak for medlemsorganisasjonene.
- Medlemsorganisasjonene er aktive i utvikling av kampanjer og aktiviteter.
- Utviklet kurs i kommunikasjonsarbeid for medlemsorganisasjonene.
- Organisasjonsutvalgets anbefalinger grundig forberedt og diskutert.
- Medlemsorganisasjonene bidrag til å gjøre giverordningen kjent.
- FOKUS er møteplass for medlemsorganisasjonene.

Dette oppnådde vi:

- Det ble sendt søknad om ny rammeavtale med Norad som inkluderer Norske Kvinners Sanitetsforening, PAWA og Kvinnefronten. Utlysning av prosjektmidler ble sendt alle FOKUS' medlemsorganisasjoner i slutten av mars. Tre av åtte organisasjoner som var med sist, ønsket ikke å søke om videreføring (JURK, Norges Kvinne- og familieforbund og Fellestrådet for Afrika). Tre organisasjoner fikk avslag fordi de ikke oppfylte kriteriene vedtatt av Styret (Sagal Hjelp til selvhjelp, Kvinner i Skogbruket, Friends of UPLIFT, og Kurdish Women Rights Norway). Senterkvinnene ble invitert til å delta, men trakk seg.
- Det ble nominert til sammen 9 kandidater fra Sex og Politikk, Høyres Kvinneforum, JURK, BIBI AMKA, Venner av UPLIFT, KvinneVisjon, Zonta og KUN til kompetansegrupper som skal følge programmene i rammeavtalen. Disse er ikke kommet i gang ennå.
- Det ble innvilget stipender til deltakelse på Kvinnekommisjonsmøtet i New York til fem medlemsorganisasjoner (Norges Bygdekvinnelag, Kvinner i Skogbruket, Kvinneuniversitet i Nord, IAWRT og Senterkvinnene)
- Fire organisasjoner fikk informasjonsstøtte til aktiviteter under 16 dagers kampanjen mot vold mot kvinner på til sammen 95.000 kroner (Kvinnefronten, Norgesunionen av Soroptimister, Eritreisk kvinneforening og Fellestrådet for Afrika)
- Deltakelse fra 30 medlemsorganisasjoner på «Den store en kommunikasjonsdagen» med tilbud om kurs i tale- og debatt, media, Facebook, politisk pådriverarbeid, film og effektiv skriving. Arrangementet hadde nesten 100 påmeldte, fra 30 medlemsorganisasjoner. Kurset ble utviklet etter undersøkelse blant medlemsorganisasjonene.
- Det ble avholdt en rekke møter med medlemsorganisasjoner som har programsamarbeid rundt forvaltning, rapportering og regnskap.

- Det ble satt ned en arbeidsgruppe for planlegging og gjennomføring av 16-dagerskampanjen mot vold mot kvinner med deltakelse fra KFUK KFUM, Bibi Amka, MiRa Senteret, Eritreisk kvinneforening og Kurdish Women's Rights.
- Organisasjonsutvalget leverte rapport med anbefalinger for økt medlemsaktivitet og involvering. Utvalget besto av med medlemmer fra Styret/Norske Kvinners sanitetsforening, styret/Venstrekvinnene. Norges Bygdekvinnelag, Kvinnevisjon, Zonta, Norsk Kvinnesaksforening og JURK i tillegg til representant fra sekretariatet. Anbefalingene ble lagt frem for Representantskapet. Styret har i ettertid gjennomgått og sammen med sekretariatet utarbeidet en plan for hvordan medlemsorganisasjonene kan involveres på en bedre måte. Det ble gjennomført seks medlemsmøter i 2018 hvorav to har vært i regi av Organisasjonsutvalget.
- Da FOKUS lanserte den månedlige giverordningen var det lagt opp til at medlemsorganisasjonene skulle bidra med å gjøre ordningen kjent blant sine medlemmer. Noen få av medlemsorganisasjonene har gjort dette, men det store flertallet har ikke bidratt til å gjøre den kjent. Grunnen til dette er bl.a. at organisasjonene i stor grad driver egne innsamlinger til prosjekter i sør eller her i Norge, eller selv har forpliktet seg til egenandel på egne prosjekter som er støttet gjennom FOKUS.

Økt kunnskap og engasjement om globale kvinne og likestillingsspørsmål i Norge

Formålet til FOKUS er å styrke det internasjonale engasjementet for kvinners rettigheter. Norads informasjonsstøtte er den viktigste finansieringskilden for dette arbeidet. Ordningen har som mål å bidra til sterkere engasjement i den norske befolkningen for globale miljø- og utviklingsspørsmål. FOKUS har valgt medlemsorganisasjonenes medlemmer som målgruppe for sitt informasjonsarbeid.

Mål for 2018:

- Flere har fått tilgang til informasjon om internasjonale kvinnespørsmål på FOKUS' egne plattformer (sosiale medier, nettsider, iFokus).
- Kompetansemiljøer har fått informasjon om og tilgang til FOKUS' i form av møter og seminarer (forskerforum og åpne møter) på prioriterte tema.
- Økt aktivitet og oppslutning om FOKUS-drevne kampanjer.

Dette oppnådde vi:

- Det ble utgitt ett nummer av magasinet iFokus i 2018, som handlet om kvinner på landsbygda i tråd med temaet for FNs kvinnekommisjonsmøte dette året.
- De tematiske ressursidene på FOKUS' nettsider ble videreutviklet i 2018. Disse ressursidene er kortere og mer tilpasset digitale lesevaner. En ressursfilm er blitt produsert for hvert tema, med mål om å nå ut til flere målgrupper. Sidene skal også enkelt kunne henvise brukere til eksterne kilder. Målet er at disse sidene oppleves som relevante, etterrettelige og lett tilgjengelige for dem som ønsker et globalt overblikk over FOKUS' fire tematiske satsningsområder.
- 66 faglige foredrag/innledninger, hvorav halvparten for medlemsorganisasjoner
- 7 arrangementer og møter i samarbeid med andre organisasjoner for til sammen 550 deltakere.
- Under 16 dagers kampanjen mot vold mot kvinner valgte FOKUS å løfte frem hva som virker i arbeidet mot kjønnsbasert vold. På nettsiden 16days.no ble det delt historier, bl.a. gjennom

en podkast på 16 episoder som diskuterte vold mot kvinner fra ulike perspektiver og med ulike intervjuobjekter fra flere land. Podkasten ble produsert av KFUK-KFUM Global i samarbeid med bl.a. FOKUS. Det ble arrangert lanseringsfest på Clarion Hotel Folketeatret med rundt 100 deltakere, og et yngre publikum enn FOKUS' tradisjonelt når.

- Høsten 2018 ble det gjennomført en Facebook-kampanje med budskap om trygg og lovlig abort for kvinner i alle land med en rekkevidde på 18.000 personer.
- FOKUS hadde ved utgangen av året til sammen 9 484 følgere i sosiale medier (Facebook, Twitter og Instagram), en oppgang på rundt 1 000 sammenliknet med året før.

Styrket økonomi

FOKUS' økonomi har over tid vært sårbar og for avhengig av Norad, og det er derfor nødvendig å sikre flere inntektskilder og øke inntektene.

Mål for 2018:

- Sikret egenandel for eksisterende og fremtidig programarbeid, samt frie midler til organisasjonen gjennom månedlig giverordning og samarbeid med fagforbund og andre potensielle bidragsytere.
- Gjennomført kampanje for å rekruttere månedlige givere.
- Sendt søknad om ny rammeavtale med Norad.
- Sendt søknad TV-aksjonen 2019.
- Sendt søknader til andre finansieringskilder.
- Godkjent resultatrapport til Norad.

Dette oppnådde vi:

- Det lyktes ikke FOKUS i å skaffe nok innsamlede midler til å kunne videreføre rammeavtalen som gikk ut 2018 på samme nivå eller øke programporteføljen i ny rammeavtale med Norad. Det har også betydd å forberede nedbemanninger i sekretariatet.
- Egenandel har vært krevende for hele organisasjonen, og førte til at JURK vedtok å avslutte sitt prosjektsamarbeid i Tanzania og Guatemala ved utgangen av 2017. Med hjelp fra Juristforbundet og noe andre midler klarte FOKUS, som organisasjon, å overta og slutføre samarbeidet med partnerne ut 2018.
- En månedlig giverordning ble lansert i 2017. I 2018 hadde FOKUS 85 givere. Det er langt under målet for innsamlingen, og dekker ikke egenandelsbehovet til FOKUS. Et langsiktig mål om å kunne frembringe inntekter fra denne ordningen for medlemsorganisasjoner med programmer er helt urealistisk. FOKUS har verken økonomi eller fagkompetanse på markedsføring av ordningen i sterk konkurranse med andre aktører. Medlemsorganisasjonene har bare i begrenset grad bidratt til å rekruttere givere. Det ble sendt brev til alle medlemsorganisasjonene med forespørsel om å rekruttere åtte givere hver. Innsamling fra konsert med Bon Iver og andre enkeltbidrag ble like viktige inntekter. Til sammen ble det samlet inn drøyt 278.000 kroner i 2018.
- Kontakt inn mot fagforeninger har ikke gitt resultater.
- Søknad på til sammen 950 000 kroner til Utenriksdepartementet om finansiering av prosjekt for kvinners rettigheter og ansvarlig næringsliv ble innvilget i desember.
- Medlemskontingenten ble vedtatt økt til 2000 kr per år fra og med 2019.

- Av kapasitetshensyn i sekretariatet vedtok styret i FOKUS våren 2018 å ikke søke om TV-aksjonen 2019.
- Resultatrapporter for 2017 ble sendt Norad og ble godkjent høsten 2018 og med gode tilbakemeldinger på både utviklingssamarbeid og informasjonstiltak.

FOKUS MEDLEMSORGANISASJONER:

1. Afghanistankomiteen i Norges Kvinneutvalg
2. Ammehjelpen
3. Arbeiderpartiets Kvinnenettverk
4. Bibi Amka
5. Den Norske Jordmorforening
6. Den norske Tibet-komités Kvinneutvalg
7. Eritreisk Kvinneforening
8. Fagforbundet
9. Fellesrådet for Afrikas Kvinneutvalg
10. Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO)
11. FRI
12. Haldoor-RaisingVoices
13. Høyres Kvinneforum
14. Inner Wheel Norge
15. International Association of Women in Radio and Television (IAWRT), norsk avdeling
16. Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet
17. Kvinner i Skogbruket
18. JURK, Juridisk Rådgivning for Kvinner
19. KFUK-Utvalget
20. Kirkerådet, utvalg for kjønn og likestilling
21. Krisesentersekretariatet
22. Kristelig Folkepartis Kvinner
23. Kurdish Women's Rights
24. Kvinnefronten i Norge
25. Kvinnevisjon
26. KUN – Senter for kunnskap og likestilling
27. Latin-Amerikagruppene i Norges kvinneutvalg
28. Magdalena Norway
29. MiRA Ressurscenter for flyktninge- og innvandrerkvinner
30. Nei til EUs kvinneutvalg
31. Nettverk for Øst-Timors kvinner (NET)
32. Norges Bygdekvinnelag
33. Norges Kvinne- og Familieforbund
34. Norges Venstrekvinnelag
35. Norgesunionen av Soroptimistklubber
36. Norsk Bonde- og Småbrukarlags Kvinneutvalg
37. Norsk Kvinnelig Teologforening
38. Norsk Kvinnesaksforening
39. Norsk Sykepleierforbund
40. Norske Kvinners Sanitetsforening
41. Pan-African Women's Association (PAWA)
42. Professional Women's Network
43. RadiOrakel
44. Raudts kvinneutvalg
45. SAIHs Kvinne- og likestillingsutvalg
46. Senterkvinnene
47. Sex og Politikk

- 48. Somaliske Kvinners Solidaritetsforening
- 49. SVs Kvinnepolitiske Utvalg
- 50. Utviklingsfondets kvinneutvalg
- 51. Venner av UPLIFTS Kvinneutvalg
- 52. Zonta International

FOKUS' STYRE 2018:

Styreleder:	Sylvi Graham, Høyres Kvinneforum
Styremedlemmer:	Torun Eskedal, Latin-Amerikagrupperens kvinneutvalg
	Sheida Sangtarash, SVs Kvinneutvalg
	Hilde Bjørnstad, Kvinnefronten
	Grete Herlofson Roland, Norske Kvinners Sanitetsforening
	Tone Brekke, Norsk Kvinnesaksforening
	Carolina Maira Johansen, ansattes representant
Varamedlemmer:	Åsta Årøen, Venstrekvinnene
	Sosan Asgari Mollestad, Norges Bygdekvinnelag
	Frøydis Kristin Patursson, JURK

FOKUS-SEKRETARIATET 2018:

Gro Lindstad	Daglig leder
Mette Moberg	Administrasjons- og økonomisjef
Sylvi Bratten	Leder analyse, utredning og kommunikasjonsenheten (AUK)
Anita Sæbø	Fungerende programsjef fra 1.10.17
Gunhild Ørstavik	Rådgiver AUK
Borghild Berge	Rådgiver AUK (vikar fra 1.10.17)
Oda Gilleberg	Informasjonsleder
Sissel Thorsdalen	Programrådgiver
Carolina Maira Johansen	Programrådgiver
Magnus Holtfodt	Programrådgiver

Marianne Holden	Programrådgiver (vikar fra 1.5.17 – i permisjon juni-desember 2018)
Ewa Sapiezynska	Programrådgiver (vikar fra 01.06 til 01.12)
Gunn Lindis Johnsen	Resepsjonist (50%)

FOKUS Colombia:

Ana Milena González	Landdirektør
Sandra Patricia Garón Cortés	Administrasjonsrådgiver
Yenny Leguizamón Orjuela	Kommunikasjonsrådgiver
Laura Montes Solís	Konsulent
Dolly Barrero Sánchez	Regnskapskonsulent

Takk for alle bidrag!

FOKUS vil gjerne benytte anledningen til å takke alle dere som er blitt månedlige givere, eller har bidratt med enkeltbeløp til egenandel til programarbeidet. Gjennom bidraget deres har dere vært med på å støtte FOKUS og våre partners viktige arbeid for kvinners og jenters rettigheter internasjonalt. Tusen takk!